Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXIX № 48 (3511) Варшава, 1 грудня 2024 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з архіву організаторів (автор Дарій Котовський)

JarmaRock FEST – фестиваль, що об'єднує людей, які хочуть чогось більшого. с. 10

Досі немає жодного підручника з української мови. с. 2

Розмова з Юрієм Старинським, директором ансамблю «Кичера». с. 16

ISSN 027-8254
48
9 770027 825245

eprasa.pl 9d910af155

АНАЛІТИКА

Григорій СПОДАРИК

Досі немає жодного підручника з української мови

Сеймова комісія нацменшин розглянула інформацію про підручники для учнів національних меншин. Недієва система їхнього видання призводить до того, що роками українські діти в початковій школі не мають свого підручника.

Доповідь у цій справі представила Анна Дакович-Навроцька, заступниця директора департаменту загальної освіти при Міністерстві національної освіти. Вона зауважила, що міністерство зобов'язане фінансувати видання підручників для меншин. На це завдання в бюджеті відомства є окремі кошти. Цього року вони становили 645 тисяч злотих.

«Як правило, суми перевищують бюджет, який має міністерство на такі цілі. Тому ми розглядаємо та відбираємо ці пропозиції», – зазначила Анна Дакович-Навроцька. Протягом багатьох років був усталений принцип, що кожна меншина отримує підтримку на видання певного підручника або допоміжного матеріалу. Так було й цього року, коли видавничі пропозиції подали білоруські, литовські, кашубські, українські та лемківські організації.

«Для кожної з цих меншин міністерство запропонувало видати одне видання, і ці публікації відомі суб'єктам, які складали заяви», – розповіла Анна Дакович-Навроцька. Якщо запланований підручник не може бути виданий з різних причин, то інші меншини, які мають готове видання, можуть скористатися цією можливістю, або, наприклад, замість підручника подати допоміжні матеріали.

У дискусії взяв участь Григорій Купріянович, представник української громади, співголова Спільної комісії уряду та меншин. Він підкреслив, що підручники – це тема, яку обговорюють уже кілька років, і проблеми досі залишаються актуальними. Він зазначив, що згідно з процедурою підручники мають підготувати самі меншини. Григорій Купріянович згадав, що багато років тому цим питанням займалося Шкільне та педагогічне видавництво, а їхні видання були дуже гарними та професійними. На жаль, ця діяльність припинена, і відтоді виникла серйозна проблема для кількох меншин, особливо української. Такий стан речей є насамперед результатом роботи системи, яка не враховує факт, що комерційне видавництво має достатні фінансові ресурси для інвестування в підготовку та видання підручників. Тим часом меншини або некомерційні видавництва меншин часто не в змозі витримати такий тягар.

«Тому сьогодні немає підручника з української мови як мови національної меншини на рівні початкової школи. У нас є тільки електронний підручник для середньої школи. Як нацменшини ми вже багато років закликаємо до розробки іншої системи фінансування та видання підручників з боку Міністерства освіти», – говорив Григорій Купріянович. Він нагадав, що раніше міністерство уклало угоду з Католицьким університетом у Любліні про підготовку підручника, та висунув пропозицію запровадити правила, які дозволяли б укладати подібні угоди з організаціями чи видавництвами національних меншин. Вказуючи на курйозність актуальної ситуації, він подав приклад українського фонду «Просвіта» з Валча, котрий

ПОДІЇ

Богдан ТХІР, Ігор ЩЕРБА
Фото автора статті

Глава УГКЦ зустрівся з вірянами у Ґданську

«Людина повинна вберегтися від зла»

У день празника Собору святого архистратига Михаїла й інших Безплотних Сил, який цього року (за новим календарем) випав у п'ятницю, 8 листопада, греко-католицька спільнота Вармії та Мазур, а також Помор'я мала честь і нагоду вдруге спільно молитися з отцем і главою Української греко-католицької церкви Блаженнішим Святославом. Перша велелюдна зустріч і літургія, очолена Блаженнішим, відбулися в Ґурові-Ілавецькому 29 червня 2013 року.

У п'ятницю, 8 листопада, ввечері на літургії, що почалася о 17-й годині, численно зібрані віряни нашої церкви привітали Блаженнішого Святослава в порогах ґданського конкатедрального собору святого Варфоломея і Покрови Пресвятої Богородиці греко-католицької парафії в Ґданську.

Аркадій Трохановський і Святослав Шевчук

Вітаючи главу нашої церкви, владика Аркадій, серед іншого, сказав: «Це велика радість, що можемо сьогодні разом з Вами заносити наші молитовні намірення до Господа Бога й в особливий спосіб просити Його про закінчення війни, перемогу України та справедливий мир. Сьогодні просимо Вас про скріплення нас у вірі, щоб ми стійко тривали у молитві, щоб нашою молитвою

eprasa.pl 9d910af155

зараз був змушений оголосити публічний збір коштів, щоб видати підручник.

«Здається, це ситуація, яка не повинна мати місця», – зауважив Григорій Купріянович. Він зазначив також, що у випадку інших підручників польські батьки не змушені організовувати збір для фінансування їхнього видання.

Голова «Просвіти» Марко Сирник, який також долучився до парламентської дискусії, підтвердив попередньо висловлені зауваження та вимоги.

«Цих підручників просто фізично не існує, окрім електронного підручника для середніх шкіл, виданого у трьох частинах Люблінським університетом. Тож від 2011 року ми не маємо підручників», – наголосив Марко Сирник. Він зауважив також, що фонд з 2019 року публікує допоміжні матеріали для вивчення української мови, але система не створює стабільності у цій роботі. «Просвіта» щорічно подає видавничі плани, за якими кожного року виходить один посібник. У 2025 році це, ймовірно, буде п'ята частина «Подорожі Україною». Зошити вправ також вже підготовлені та готові до видання, але міністерство не приймає їх до видавничого плану.

«Ми не приховуємо, що люди чекають оплати за виконану роботу», – сказав Марко Сирник. Водночас проблеми можуть виникати через те, що матеріали «Просвіти» оцінюють експерти, які публічно заявляють, що не знають системи навчання української мови як мови меншини в Польщі. Марко Сирник наголосив, що особливість полягає, зокрема, у тому, що її вивчення відбувається в міжшкільних пунктах. Зараз у цій системі навчається 95% учнів. Це означає, що навчальний процес має бути адаптований до різних вікових категорій дітей, наприклад, від першого до третього класу протягом одного уроку. «Просвіта» розробила посібник, який відповідає цій специфіці, але його відхилили рецензенти. Голова також зазначив: проблемою є відсутність чіткої перспективи, що ускладнює подальший розвиток видань, котрий своєю чергою потребує великої роботи. Водночас «Просвіта» готова видати цілу серію підручників для 1-8-х класів початкової школи й, окрім уже готових видань, працює над підручником історії для 5-го класу.

«Потрібна система, яка б могла гарантувати нам, що наші напрацювання, котрі отримують дуже високу оцінку вчителів, будуть втілені у життя і, нарешті, після 15 років браку підручників, діти української меншини матимуть відповідні навчальні посібники», – відзначив Марко Сирник.

Відповідаючи на ці зауваження, Анна Дакович-Навроцька вказала, що в цьому випадку є проблема компетенції з боку міністерства.

«Ми не відчуваємо себе компетентними готувати матеріали для кожної меншини та кожної мови меншини. Треба було б розглянути якесь проміжне рішення, коли процесом керує міністерство, але в ньому також беруть участь меншини», – вважає Анна Дакович-Навроцька.

Після цього слово повторно взяв Григорій Купріянович, який зауважив, що проблема, однак, полягає в міністерстві, робота якого базується на системі, котра роками не дозволяє забезпечити підручниками українських учнів. Про це також свідчить шлях, яким пішли, замовивши розробку підручника в Люблінського католицького університету. Григорій Купріянович водночас зазначив, що, можливо, таке доручення зовнішнім суб'єктам, якот меншинним, могло б бути частиною нової системи. Він також запропонував подивитися на рішення, якими користуються сусідні країни. Зі свого боку представники міністерства заявили, що обговорені питання будуть повторно проаналізовані, й тоді посадовці запропонують можливі рішення.

Під час сеймової дискусії обговорено також питання результатів матуральних іспитів з мов нацменшин у 2024 році. ●

заохочували інших ставати до молитви та постійно бути з Україною. За Вашими словами: „Україна стоїть, Україна бореться, Україна молиться". Постійно триваємо у цьому та єднаємося з Україною».

Цього ж дня Блаженніший Святослав у передобідніх годинах зустрівся з поморською воєводою Беатою Руткевич. Він від імені українського народу подякував владі й громадянам Польщі за глибоко гуманну підтримку України з початку варварського вторгнення росії на землі української держави. Також Блаженніший встиг цього дня відвідати ґданський дім Згромадження сестер служебниць Непорочної Діви Марії.

Під час богослужіння в храмі, звертаючись зі словом до вірян, серед яких були місцеві парафіяни, громада мігрантів з України, студенти, паломники з цілої єпархії, духовенство й чернецтво, Блаженніший з радістю відзначив: «Українська громада тут, у Ґданську, встановила пам'ятник святому Володимиру Великому, і він сьогодні споглядає на хвилі Балтійського моря, як у Києві з Андріївського узвозу споглядає на хвилі нашого Дніпра. Ми маємо дар хрещення, дар відродження гідності й свободи, до якого сьогодні кличе український, християнський, божий люд Господь Бог... Ми сьогодні молимося ще недалеко Ґданської корабельні, того особливого місця, тої брами, звідки почалося падіння комунізму в Східній Європі, коли люди, змучені неправдою, комуністичній брехні сказали досить».

Завершенням празника в Ґданську стала церемонія вручення патріарху Української греко-католицької церкви Блаженнішому Святославу Шевчуку статуетки святого Володимира Великого, медалі святого Володимира Великого й почесної грамоти від Капітули святого Володимира Великого. Похвалу на честь Блаженнішого прочитав професор Ігор Галагіда. ●

eprasa.pl 9d910af155

16 тих самих пісень Яремчука

Усім українцям, де б вони не жили, знайома пісня «Червона рута». Відома також ця пісня у виконанні українського естрадного співака Назарія Яремчука, який подарував нам безліч інших українських пісень. У Кракові відбудеться концерт композицій, котрі колись співав артист.

«Це буде чудовий вечір української музики, який зігріє кожного з нас», – запрошують організатори події «16 тих самих пісень Яремчука».

Концерт пройде 1 грудня за адресою: Lost Bar, ul. Szewska 20. Початок – 18:00.

Вхід – довільний донат.

Фільми з українським дубляжем у варшавській «Кінотеці»

На межі листопада та грудня «Кінотека», розташована у варшавському Палаці культури й науки, пропонує покази для україномовної аудиторії. Заплановано два фільми – для молодших і дорослих глядачів.

Одним із них буде відомий дитячий мультфільм «Дикий робот», який покажуть 30 листопада та 1 грудня. Другий – історична драма режисера Рідлі Скотта «Гладіатор II». Його показ відбудеться 30 листопада та 1 і 2 грудня. Обидві стрічки будуть представлені в українському дубляжі.

Квитки можна придбати в касах кінотеатру та на сайті kinoteka.pl.

VIII Підляська українська наукова конференція

29-30 листопада в Більську відбудеться VIII Підляська українська наукова конференція, центральною темою якої буде місце православ'я в історії Підляшшя. Нагодою для цього став 100-літній ювілей автокефалії Православної церкви в Польщі. Як зазначають організатори, православ'я відіграє фундаментальну роль у житті Підляшшя уже понад 1000 років.

«Прийняття християнства у його східній візантійській, традиції володарями Київської Русі було епохальною подією, результатом якої стало поширення православної віри на надбужанських землях. Зумовило це цивілізаційну та релігійну приналежність руських мешканців цього регіону, а Православна церква протягом століть відігравала тут велику роль у політичних, етнічних, суспільних процесах. І сьогодні також православ'я є ключовим елементом ідентичності більшості україномовних мешканців Підляшшя», – пишуть організатори.

Нові реалії у функціонуванні православ'я на Підляшші принесло отримання в 1924 році Православною церквою в польській державі автокефалії, до складу якої після І Світової війни увійшло саме Підляшшя.

Засідання конференції проходитимуть у межах п'яти сесій. Учасники, зокрема, будуть обговорювати питання православних традицій Підляшшя та їхньої трансформації протягом століть, шлях церкви до автокефалії, історію та культуру Підляшшя.

Детальна інформація про конференцію розміщена на сайті Підляського наукового інституту (pninstytut.org).

Слід додати, що відбуватиметься онлайн-трансляція конференції на профілях Підляського наукового інституту у фейсбуці та ютубі.

Організатором конференції є Підляський науковий інститут.

Акція «1000 днів пекла на землі» у Варшаві

19 листопада у Варшаві перед посольством російської федерації пройшла акція під назвою «1000 днів пекла на землі».

Під час акції відбувся перфоманс, на якому було випущено жовто-блакитний дим, що символізує героїзм і витривалість України протягом 1000 днів повномасштабної війни. Потім на голови учасників випав чорний сніг. Організатори підкреслили, що такий сніг падає на голови українців уже три роки внаслідок постійних обстрілів.

«З початку повномасштабної війни не було жодного дня, щоб росія не скидала на голови українців ракети та безпілотники, перетворюючи на попіл квітучі українські міста та села. Ми знаємо, як виглядають руїни в місцях, де з'явилася росія. Тому сьогодні, як ніколи, ми стоїмо на своїй позиції: Україна має перемогти на власних умовах, за допомогою західних партнерів», – прокоментувала подію Вікторія Погребняк, активістка ініціативи «Євромайдан-Варшава».

В акції, крім організаторів, слово взяли представники польських організацій та ініціатив, зокрема Яцек Вісьнєвський з Комітету захисту демократії (Komitet Obrony Demokracji), Якуб Коцян з організації «Акція Демократія», Домініка Лясота з ініціативи «Схід», публіцист і засновник ініціативи «Національний бойкот „Леруа Мерлен"» Домінік Ґонсьоровський, лідерка Жіночого страйку Марта Лемпарт і колишній мер Варшави Марцін Свєнціцький.

Зі сцени лунали слова про важливість підтримки та солідарності, а також заклики збільшити масштаби військової підтримки. Під час виступу Яцек Вісьнєвський звернувся до уряду Польщі з проханням виконати обіцянку передати Україні літаки МіГ.

«Час це визнати – Україна є найкращим захистом Польщі та найбільшим гарантом безпеки Європейського Союзу. Саме українська протиповітряна оборона збиває безпілотники на підході до Польщі, а українські військові тримають фронт на всіх напрямках. Настав час виконати обіцянки й нарешті забезпечити Україну МіГ-ами, адже саме там вони найбільш потрібні й найефективніші», – зазначив Яцек Вісьнєвський.

На завершення учасники виконали гімн України та подякували Польщі й полякам за підтримку та солідарність.

Захід організував «Євромайдан-Варшава».

Фото надали організатори

eprasa.pl 9d910af155

Виставка «Трибунал для росії»

19 листопада у варшавській галереї «Брама Бєлянська» відбулося відкриття виставки «Трибунал для росії». Вона охоплює 30 афіш. Організував подію фонд «Музей перемоги над деспотією».

Виставка звертається до польських антибільшовицьких плакатів 1920-х років, показуючи незмінність методів агресивної політики кремля та їхню актуальність у сучасному контексті.

Виставку можна подивитися до 31 грудня. Адреса: Galeria Brama Bielańska (розташована у Варшавській цитаделі), ul. Czujna.

Фотоальбом про єпископа Івана Мартиняка

Консисторія Ольштинсько-Ґданської єпархії УГКЦ видала книжку про єпископа Івана Мартиняка – «60 літ душпастирського служіння Митрополита й Архиєпископа Кир Івана Мартиняка». Видання присвячено душпастирській праці владики, який став першим єпископом Греко-католицької церкви у Польщі після ІІ Світової війни. У 2024 єпископ-емерит відзначав три ювілеї, а саме: 85-річчя від дня народження, 60-річчя священничих свячень та 35-річчя єпископської хіротонії. Видання вміщує біографію владики Івана Мартиняка польською та українською мовами, а також фотографії з місць, де він служив.

Як інформує упорядник фотоальбому Богдан Тхір, видання доступне в греко-католицьких парафіях по всій Польщі.

Фестиваль «Viva Ukraina, Viva Polonia»

Традиційні українські танці, сучасна пісня та майстер-класи з виготовлення прикрас своїми руками – усе це поєднав цьогорічний фестиваль «Viva Ukraina, Viva Polonia» у Вроцлаві.

Учасники заходу, який проходив 15-16 листопада, мали змогу побачити концерт за участі Українського ансамблю пісні й танцю «Ранок» з Більська-Підляського, Нижньосілезького ансамблю пісні й танцю «Вроцлав» та дитячого гурту «Лілея», що діє при вроцлавському гуртку ОУП.

Звісно, крім музики, танців і розваг для дітей, було щось для поціновувачів національної кухні, адже на кожного чекав почастунок – козацькі страви.

Подію вже багато років організовує гурток ОУП у Вроцлаві на чолі з головою Ігорем Саламоном (на фото).

Захід організовано за фінансової підтримки ґміни Вроцлав у рамах інтеграційної програми «Разом у Вроцлаві».

Фото з фейсбук-сторінки ОУП – гурток у Вроцлаві

Конференція про будівництво й енергетику України

13-14 листопада у виставковому центрі EXPO XXI у Варшаві відбулась Міжнародна виставка та конференція «ReBuild Ukraine». Головна мета цього заходу – залучити кошти міжнародних інституцій для оздоровлення України, допомагаючи українським енергетичним компаніям у відновленні критично важливих об'єктів інфраструктури, які постраждали від війни, а також сприяти інвестиціям.

У конференції взяли участь високі гості, серед яких були представники політики, працівники енергетичного сектору України та діячі світового бізнесу. Ця подія стала теж платформою для інвесторів, представників благодійних фондів й інвестиційних компаній, агентств розвитку, міст-побратимів, щоб обговорити питання, пов'язані з відновленням енергетичної інфраструктури України.

Фермера з донькою судитимуть за проросійський плакат

До суду передали обвинувальний акт проти фермера і його доньки, які взимку цього року вивісили на тракторі прапор срср та плакат із закликом до путіна. Про це повідомляє TVN24. Прокуратура в Гливицях направила обвинувальний акт у цій справі до суду. Окрім вихваляння війни рф, прокурор звинуватив підслідних у публічній пропаганді комуністичної ідеології та демонстрації її символіки.

Обвинуваченими є Пйотр Ґ. і його дочка Аґата Ґ., які брали участь у лютневому протесті фермерів у селі Ґожичкі (Сілезьке воєводство) на автостраді А1 і на тракторі мали прапор радянського союзу та виготовлений плакат з написом: «путін, зроби порядок з Україною і Брюсселем, і з нашими керівниками» («Putin zrób porządek z Ukrainą i Brukselą i z naszymi rządzącymi»).

«Поліція та прокуратура вживають заходів проти його автора. Згоди на таку злочинну діяльність не буде», – коментував тоді справу скандального банера Марцін Кервінський, тодішній міністр внутрішніх справ та адміністрації Польщі.

Після того, як справа стала гучною, батько та його дочка визнали свою провину й подали клопотання про добровільну згоду на покарання, узгоджене з прокурором.

За публічні заклики до ведення загарбницької війни або її вихваляння їм загрожує до 5 років ув'язнення.

Натомість публічне поширення пропаганди комуністичної чи іншої тоталітарної ідеології карається позбавленням волі до 3 років.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 9d910af155

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Витримати вісім тижнів і довше

Наступні вісім тижнів можуть бути особливо важкими для України. Саме стільки часу залишилося до інавгурації нового президента США Дональда Трампа. Про це раніше попереджали як українські, так і західні експерти, а тепер зрозуміло, що йде змагання з часом, особливо на фронті.

росія безперервно продовжує розпочатий у жовтні минулого року наступ на Донбасі. Не рахуючи втрат, вона методично, як каток, стирає з лиця землі українські міста, займаючи наступні кілометри українських земель. З минулого року Україна втратила Авдіївку, Нью-Йорк, Селідове. російські війська підійшли до звільненого у вересні 2022 року Куп'янська. Запеклі бої точаться в Торецьку, Часовому Яру та Кураховому. Падіння останнього, ймовірно, відкриє прямі бої за Покровськ.

Аналітики сходяться на думці, що росіяни хочуть зайняти якомога більше території до початку президентства Трампа, щоб мати якомога вагоміші аргументи до початку переговорів, про які вже заявив новий американський президент. Так само Україна хоче стабілізувати фронт і завдати якомога більше втрат росіянам.

Ніхто не знає, якими будуть мирні пропозиції Трампа. ЗМІ повідомляють, що він і його команда зараз вивчають ситуацію. 6 листопада Зеленський провів телефонну розмову з Трампом.

Водночас ведуться інтенсивні переговори з Джо Байденом та його адміністрацією щодо максимального використання часу, який залишається до кінця його терміну. І треба сказати, що вони виявилися продуктивними. Можливо, що тиск часу та перспектива нового президента вплинули на Байдена.

Американські ATACMS і Storm Shadow в росії

17 листопада росія здійснила черговий масований комбінований ракетно-безпілотний удар по Україні, спрямований на енергетику. Попередній такий напад стався 26 серпня. Зараз знову тривають відключення електроенергії, причому найгірша ситуація в Одесі та Одеській області, де багато жителів також залишилися без води та опалення.

Того ж дня The New York Times повідомив, що президент Джо Байден дозволив використовувати американські ракети ATACMS для ударів по території росії.

Україна тривалий час намагалась зняти обмеження на використання західної зброї на території росії. Ідеться в першу чергу про американські балістичні ракети малої дальності ATACMS і британські крилаті ракети Storm Shadow та їхні французькі аналоги SCALP-EG. Обидва типи зброї Київ отримує від своїх союзників, але довгий час їх використання було обмежене лише окупованими територіями. Однак російські військові цілі, такі як авіабази, склади боєприпасів, системи запуску ракет і командні пункти, розташовані переважно на території росії.

Рішення Вашингтону знаменує серйозну зміну в політиці президента США, який незабаром йде у відставку. Досі Білий дім вважав, що така згода створить ризик ескалації з боку росії. Результат цього рішення не змусив себе довго чекати.

«У ніч на 19 листопада 2024 року підрозділи Збройних сил України, у взаємодії з іншими складовими Сил оборони, завдали вогневого ураження по арсеналу 1046 центру матеріально-технічного забезпечення у районі міста Карачев Брянської області рф. Станом на 02.30 цієї ночі зафіксовано 12 вторинних вибухів та детонація в районі цілі», – повідомив зранку 19 листопада Генштаб ЗСУ, додавши, що «ураження складів з боєприпасами для армії російських окупантів з метою припинення збройної агресії рф проти України триватиме». Так написано в повідомленні, опублікованому командуванням Збройних сил України.

Через кілька годин українські медіа поінформували, що для атаки використовувалися американські ракети ATACMS.

«Вибачте, без зайвих деталей. В України є далекобійні можливості, є далекобійні дрони власного виробництва, у нас тепер є довгий „Нептун" і не один. І тепер у нас є ATACMS, і ми все це будемо використовувати», – сказав Зеленський під час пресконференції в Києві 19 листопада.

Днем пізніше підтвердилася попередня інформація про те, що слідом за США дозвіл на використання власних ракет надала й Велика Британія. Британські крилаті ракети Storm Shadow були випущені з українських літаків Су-24. Понад десять ракет мали вразити підземний командний пункт у Мар'їно Курської області. Серед жертв, окрім російських військових, є й північні корейці.

російський ракетний шантаж

20 листопада у багатьох українських Telegram-каналах почали висловлювати тривогу про можливий удар росії у відповідь на використання західної зброї для ударів по військових об'єктах у росії. З посиланням на інформацію звідти, писали, що рф може застосувати проти України міжконтинентальну ракету «РС-26 Рубеж», яка призначена для несення ядерної зброї.

У той же час Посольство США в Києві виступило із заявою про тимчасове закриття установи. Це викликало занепокоєння українців, але експерти «заспокоїли», що росії не потрібно використовувати такі дорогі ракети для нанесення ядерного удару, і майже всі ракети, якими вона атакує Україну, можуть бути оснащені ядерними боєголовками.

21 листопада зранку по всій Україні залунали сирени тривоги. Канали моніторингу повітряних загроз повідомили про пуск ракети з Астраханської області, де розташований російський ракетний полігон.

Через кілька хвилин спочатку повідомили про швидку балістичну ціль на Київ, а потім на Дніпро. І саме в останньому місті стався напад. Опубліковані пізніше відео показують, як на землю падають шість груп об'єктів. Кож-

eprasa.pl 9d910af155

на з цих груп також мала по шість точок, що світилися. Але при цьому видимого вибуху не було, з чого експерти зробили висновок, що суббоєприпаси були пустими.

Об'єктом атаки, як першими повідомили російські ЗМІ, став завод «Південмаш». Ціль обрали не випадково, а скоріше символічно. Саме тут ще за часів СРСР було створено кілька радянських міжконтинентальних ракет з ядерними боєголовками.

Після атаки Київ заявив, що росія атакувала міжконтинентальною ракетою «Рубеж». Однак західні аналітики заявили, що це скоріше якийсь тип балістичної ракети середньої дальності – Пентагон не виключив, що це може бути модифікація ракети «Рубеж».

Увечері 21 листопада сам путін заявив, що росія застосувала для атаки нову унікальну гіперзвукову балістичну ракету «Орешник». У свою чергу в Головному управлінні розвідки України заявили, що йдеться про новий ракетний комплекс «Кедр», який раніше пройшов два випробування – восени 2023 року та навесні цього року.

Як зазначають експерти українського видання Defense Express, кожне з наведених вище тверджень може бути частково правдивим, оскільки згадана путіним ракета, як це часто буває в росії, може мати подвійну номенклатуру і бути модернізованою ракетою «РС-26 Рубеж».

Президент Зеленський, коментуючи російську атаку на Дніпро, сказав, що путін «зробив уже другий за цей рік крок до ескалації, до розширення цієї війни». Першою, на думку Зеленського, «було залучення Північної Кореї до війни проти України – контингенту у щонайменше 11 тисяч солдатів».

Більше ракет наступного року та інші пункти плану стійкості

Згода на використання західної ракетної зброї для ударів по території росії була одним із пунктів плану перемоги, адресованого західним партнерам.

19 листопада президент України представив Верховній Раді план стійкості, який має доповнити план перемоги і, на відміну від нього, адресований самим українцям.

Він містить десять пунктів, які загалом формулюють порядок змін, запропонованих Зеленським. Спектр широкий: від залучення громадянського суспільства до прискорення членства в НАТО та ЄС, пункти плану стосувалися стабілізації фронту, збільшення виробництва зброї, гарантій для бізнесу, енергії, безпеки в широкому розумінні, співпраці з місцевою владою, людського капіталу, культурного розвитку та політики щодо ветеранів.

Виступаючи у парламенті, Зеленський пообіцяв нарощування продукції українських дронів та ракет: «Ми нарощуємо все, що стосується наших дронів. Наступного року Україна виробить як мінімум 30 тисяч далекобійних дронів. Поставлене завдання зробити щонайменше 3000 крилатих ракет і ракет-дронів. Так само, як і в цьому році, у наступному році ми повністю виконаємо цілі по виробництву і постачанню всіх інших типів дронів».

Під час виступу він зробив ще одну важливу заяву: «Конституція України та закон не дозволять проводити вибори у воєнний час. І ніхто у світі не вимагав і не вимагає цього від України. Але у нас є деякі люди, які, може, зголодніли до цього настільки, що хочуть боротися всередині нашої держави більше, ніж заради нашої держави. Хочуть політичних суперечок в окопах, як в телестудіях. Це згубно для України. Україна спочатку потребує справедливого миру, а потім українці проведуть справедливі вибори».

Графіка з фейсбук-сторінки Генерального штабу ЗСУ

Чи почекає на Трампа Третя світова війна?

Київ готується до президентства Трампа і можливих переговорів з росією, сподіваючись, що нова адміністрація буде керуватися принципом «мир через силу», який успішно використовував президент-республіканець Рональд Рейган проти СРСР у 1980-х роках.

У недавньому інтерв'ю Fox News Зеленський заявив, що Трамп набагато сильніший за путіна, а США сильніші за росію, тому американський президент має відповідні засоби впливу на путіна.

Водночас Зеленський зауважив, якщо адміністрація Трампа вирішить скоротити військову допомогу, «я думаю, ми програємо».

«Звісно, ми в будь-якому разі продовжимо боротися. У нас є своє виробництво, але його недостатньо, щоб мати перевагу. І, я думаю, недостатньо для того, щоб вижити. Але якщо таким буде вибір Америки, тоді ми будемо змушені вирішувати, як діяти далі», – зазначив український президент.

Тим часом колишній головнокомандувач ЗСУ, а тепер посол у Великій Британії Валерій Залужний вказує, що «в 2024 році ми можемо абсолютно точно вважати, що розпочалася Третя світова війна». Про це свідчить участь північнокорейських військових у війні проти України, іранські ракети і шахеди, які вбивають українців. Тому, на його думку, світ повинен підготуватись до такого виклику.

Міністр оборони Німеччини Борис Пісторіус також вважає ситуацію серйозною. росія випереджає Європу за темпами виробництва боєприпасів і зброї. Глава німецького оборонного відомства нагадав, що наприкінці жовтня путін говорив про «непримиренну боротьбу за новий світовий порядок». За словами Пісторіуса, війна росії проти України «більше не є регіональною». ●

eprasa.pl 9d910af155

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

«Польща – Україна – Японія»

Перед входом до Народного дому

«Об'єднання українців у Польщі успішно використало отриманий від нас ґрант, і відчутними є результати цієї співпраці. Ми хочемо й надалі підтримувати різні інституції та всю Польщу в наданні допомоги біженцям з України», – каже надзвичайний і повноважний посол Японії в Польщі Акіра Коно, який 20 листопада відвідав Перемишль.

Візит гостей з азійської країни майже збігся з тисячним днем повномасштабного нападу росії на Україну. Зустріч була пов'язана з відкриттям відремонтованих кімнат готелю для біженців на вул. Шиковського в Перемишлі, яким керує ОУП, та презентацією результатів ремонтних робіт в Народному домі. Деякі з ремонтних праць були профінансовані саме урядом Японії в рамах «Програми фінансової підтримки низових проєктів» (Program Wsparcia Finansowego dla Projektów Oddolnych). Завдяки їй вдалося встановити обладнання, яке полегшить пересування людям з обмеженими можливостями, та створити 20 додаткових місць у готелі.

Олег Куць, Олександр Бачик та Конрад Фійолек

Акіра Коно

«Розумію, що місто Перемишль приймало величезну кількість людей, які перетнули кордон із самого початку конфлікту. Побувавши зараз на кордоні, я дізнався, як Об'єднання українців та інші громадські організації активно підтримали тих, хто тікає з України», – сказав Акіра Коно в театральній залі Народного дому, запевнивши у незмінній підтримці України з боку японського народу. За його словами, після зміни влади у Японії восени цього року новий міністр закордонних справ здійснив свій перший закордонний візит саме до Києва.

«Цей перший візит показав, що політики в японському уряді будуть продовжувати підтримувати Україну. І нехай ця відремонтована ОУП будівля буде символом братерства Польщі, України та Японії й символом того, що ми можемо разом будувати майбутнє для тих, хто цього потребує», – додав Акіра Коно.

За цю підтримку та солідарність подякували Олег Куць, генеральний консул України в Любліні, та Мирослав Скірка, голова ОУП.

«Ми часто чуємо, що треба буде багато відбудовувати. Ми чуємо про руйнування цілих міст і регіонів. Також ми бачимо, що легко склеїти цеглу цементом і покласти дах. Проте дуже важко там буде жити людям. Те, що Японія хоче допомогти українцям, свідчить, що ви бачите потреби людей, які є жертвами», – зазначив Мирослав Скірка.

«Ми повинні усвідомлювати, що нам, полякам і українцям, доведеться зіткнутися з цією травмою, яка існуватиме в людях. Лікувати її треба буде найдовше», – додав голова ОУП, зазначивши, що в цьому аспекті потрібна подальша довгострокова допомога різних організацій.

«Дякуємо всім, хто докладає зусиль, час і ресурси в допомогу нашим громадянам. Разом ми створюємо краще майбутнє», – підкреслив Олег Куць.

Під час заходу учасники мали нагоду послухати презентацію-підсумок 1000 днів допомоги ОУП та Народного дому.

В офіційній частині взяли участь теж підкарпатський віцевоєвода Томаш Лоренц, мер Ряшева Конрад Фійолек, почесний консул України в Перемишлі Олександр Бачик, секретар ОУП Мирослав Купич, представники Посольства Японії в Польщі та міжнародних організацій Польщі, які, серед іншого, займаються гуманітарною допомогою.

На жаль, попри запрошення Посольства Японії, на офіційні урочистості не прибув мер Перемишля Войцех Бакун. Місцеве видання «Życie Podkarpackie» назвало цей факт «великою образою, особливо для посла Японії».

Після офіційного заходу Войцех Бакун поспілкувався з японським послом під час закритої зустрічі в Народному домі. Тоді ж в театральній залі НД відбулася панельна дискусія «Майбутнє гуманітарної допомоги в Польщі». ●

eprasa.pl 9d910af155

Степан МІГУС
Ілюстративні фото з фейсбук-сторінки PRIME Orchestra

«Prime Orchestra» з Харкова – роковий феномен не лише Європи

Два ольштинські концерти підряд пройшли при повністю заповненому залі Вармінсько-Мазурської філармонії імені Фелікса Нововейського, що вміщає за один раз понад 500 осіб. На сцені виступав Український симфонічний оркестр «Prime Orchestra» з Харкова в супроводі прекрасного рок-гурту й чудового діджея, під керівництвом особливого диригента Дениса Дорошенка. Двогодинна програма «Rock Sympho Show 2024» була насичена легендарними роковими хітами XX і XXI століть: Оззі Осборн, «Metallika», «Scorpions», «Queen», «Aerosmith», «Bon Jovi», «AC DC», «Muse», «SOAD», Стінґ, і все це – на тлі сучасної багатокольорової сценографії.

Концерти стали справжньою сенсацією. Публіка то вставала, то вигукувала похвали, то захоплена світила мобільними телефонами, щедро нагороджуючи українських виконавців оплесками. Дехто чекав і українських хітів, хоча українців на концертах було й дуже мало. Але жодного українського твору не прозвучало. Тим часом у тогорічній програмі по всій Європі лунали в роковому аранжуванні всесвітньо відомі «Щедрик», «Червона калина», гімн «Ще не вмерла Україна», ціла низка пісень гурту «Бумбокс» тощо.

Оркестр, у складі 35 музикантів і співаків, виглядав дуже стильно. В оглядах на концерт захоплені рецензенти не жаліли компліментів: «феномен», «музичний експеримент», «чистий адреналін» та «публіка доведена до екстазу». Харківський «Prime Orchestra» з'явився на світовому музичному Олімпі, демонструючи високий рівень, у 2014 році. Ще тоді вони пропонували багатогранні концертні програми «Sympho Show», що оновлювались. Склад оркестру XXI століття далекий від класичного: рок-гурт, вокалісти, хоровий ансамбль, струнні, духові та ударні інструменти, до того ж вживу створені звукові ефекти діджеїв. За 10 минулих років колектив представив понад два десятки програм, дав понад тисячу концертів у заповнених залах по всій Європі та за її межами. Оркестр здобув свою нішу й одразу став лідером. «Prime Orchestra» виконують кавери та мешапи (неоригінальний музичний твір, що складається, як правило, з двох, часом кількох, вихідних творів – прим. ред.) світових хітів та саундтреків у власних аранжуваннях, запакувавши їх у живий образ.

«Prime Orchestra» від травня 2022 року, коли вдалося евакуювати музикантів, постійно дає благодійні концерти на підтримку України. Так було і в Ольштині. На допомогу йдуть гроші з квитків на концерти, але можна зробити внесок ще й перед виступом, в антракті або після.

«Оркестр родом із Харкова, міста музики ЮНЕСКО, яке з 24 лютого перебуває під постійними обстрілами з боку росії. Багато мирних жителів залишилося без світла, тепла та води в зимовий період. Під час одного з європейських турів вдалося зібрати понад 12000 євро. А це – 14 бензинових генераторів, які вже дарують світло сотням мешканців звільненого від рашистів міста Куп'янськ Харківської області. Під час зимового туру оркестр знову організовує збір коштів на генератори, щоб на Різдво та Новий рік українці були зі світлом і теплом», – розповів журналістам після одного з концертів музичний продюсер Харківського симфонічного оркестру Олексій Хорольський.

У Вармінсько-Мазурській філармонії імені Фелікса Нововейського харківські артисти виступили одразу після концертів балтійськими державами. Уже 12, 13, 14, 16, 18, 19 листопада музиканти відвідали Краків, Рибнік, Нису, Ополе, Зґожелець. А далі – Чехія та інші європейські держави. Наступного року, протягом січня і лютого, оркестр виступатиме у Валбжиху, Зеленій Горі, Познані, Щеціні, Любіні, Кельцях, а в березні – зокрема, в Любліні й Ґдині. ●

eprasa.pl 9d910af155

Микола ЩЕРБА
Фото з архіву JarmaRock FEST – авторка Анета Марканич

JarmaRock FEST – фестиваль, що об'єднує людей, які хочуть чогось більшого

За нами щорічне поморське свято української культури. Постіндустріальні стіни клубу B90, що розташований на території колишнього Ґданського суднобудівного заводу, вітали 48-й JarmaRock FEST, який з року в рік не втрачає темпу та незмінно приносить найвищу якість української розваги по ту сторону Бугу.

Організатори дякують гостям за прибуття

Ключовими словами цьогорічної едиції були: підтримка, солідарність, різноманіття. І справді, організаторам вдалося втілити ці три аспекти в програмі фестивалю. Волонтери проводили збори коштів на підтримку бригад Збройних сил України та аукціони творчих робіт дітей і молоді з досвідом війни та міграції. У рамах заходу «Форум ФЕСТ» в ґданській Домівці на вулиці Аксамитній 4а була проведена дискусія на тему «Волонтерський рух у Польщі на підтримку України у боротьбі з російською агресією».

Під час виступу Оркестру військово-музичного центру Сухопутних військ ЗСУ з Чернігова було вшановано Мирона Сича, котрий пішов від нас цієї весни. Як сказав член управи Поморського відділу Об'єднання українців у Польщі Петро Ярмола: «Так само, як за заслуги перед Республікою Польща його проводжала польська армія, за заслуги перед українською спільнотою в Польщі для нього зіграв Оркестр ЗСУ».

Різноманітність стосувалася не лише мультимедійної розважальної програми – театральної, музичної та художньої. Надзвичайно широкою була також різноманітність музичних жанрів, представлених на Ярмарку: від згаданого оркестру, що виконував бенд-версії традиційних українських творів, вільних поп-панк звуків українсько-білоруського гурту з Варшави «Рвань» до тривожного, від котрого трусилися стіни клубу B90, карпатського дез-металу «Криводи».

Беззаперечним хедлайнером JarmaRock FEST був «Kalush Orchestra». Їхня пам'ятна перемога на Євробаченні 2022 року принесла колективу багато прихильників по всьому світу, тим часом як вони, виступаючи, зібрали вже понад 90 мільйонів гривень на підтримку воєнних зусиль України.

Орест Левосюк

Про своє «інсайдерське» бачення цього заходу «Нашому слову» розповів Орест Левосюк – член команди організаторів JarmaRock.

– Ви згадували перед нашою розмовою, що було впроваджено певні зміни. Чи можете розповісти, чим цей JarmaRock FEST відрізняється від попередніх?

– Ми протягом останніх кількох років часто обговорювали в команді організаторів Ярмарку, у якій саме формі він мав би проходити, яким чином мав би відбуватися. Цього року вирішили зробити певні зміни в аспекті доступності різних атракцій і об'єктів на нашому заході.

У кінцевому підсумку ми поділили доступний клубний простір на різні зони. Так з'явилися художня зона, зона для дітей – «кід-зона» – і так звана зона відпочинку, у якій були підготовлені ложі, спеціально виділені місця, куточки, де люди можуть сісти й поговорити в окремій кімнаті, далі від шуму.

Також уже кілька років поспіль ми виділяємо ще один простір. У другий день, тобто в суботу, організовуємо «артбокс». Це певна зона, у межах якої різні запрошені нами художники можуть демонструвати свої роботи, плоди власної творчості, ручні вироби та інше. Бісер, різьба, картини тощо. Є можливість пізніше продати ці твори на спеціальному стенді біля входу в клуб. Там також музичні гурти продають футболки зі своїм логотипом, різні ґаджети. Мені здається, що весь клубний простір розумно організований, і він значно просторіший, ніж у попередні роки.

– Коли я проходив вчора, помітив, що в дитячій зоні є якісь художні заняття, проводять майстер-класи для дітей.

– Так, саме там, де у нас художня й дитяча зони. Також працюють аніматори, які підготували спеціальні майстер-класи з розвитку дітей через мистецтво, створення різних малюнків. І виставка картин, що міститься в цій художній зоні, теж є роботою підлітків з України. Частина цих картин буде навіть доступна сьогодні на аукціоні, зібрані кошти від якого підуть на благодійність, фінансову →

eprasa.pl 9d910af155

допомогу Україні в умовах російської агресії, а також на закупівлю інверторних генераторів для підрозділів ЗСУ. Аніматори в цій зоні працюють із дітьми, яких вчора, як я звернув увагу, було досить багато. Сьогодні їх буде ще більше, оскільки заплановано перформанс, де будуть виступати діти.

Наша мета полягає в тому, щоб JarmaRock FEST був не лише серією концертів, але й фестивалем, де як наймолодші, так і дещо старші можуть знайти щось для себе, можуть поїсти, поговорити, зустрітися з людьми, яких не бачили давно, випити з ними пива або інший напій. При цьому також послухати різноманітну музику, потанцювати. Тому на кожному заході в кінці завжди є DJ, коли молодь, так би мовити, розважається до ранку. Для нас мета Ярмарку – створити такий простір, у межах якого кожен може знайти щось для себе.

Оркестр військово-музичного центру Сухопутних військ ЗСУ

– Як розумію, соціальний аспект також для вас важливий, так? Щоб сприяти зустрічам людей нашої спільноти.

– Так, не приховую, що і для мене особисто, і для багатьох організаторів саме соціальний аспект, підтримка цієї ідентичності, яка є присутньою і живою на Ярмарку, стає однією з ключових речей. А те, чи приїде зірка X, чи зірка Y і чи буде концерт роковий, чи попконцерт – це вже побічно. Насправді я думаю, що багато наших відвідувачів мають схожі думки. Тобто, звісно, вони хочуть побачити хорошого артиста на сцені та відчути хорошу музику, що ми намагаємося забезпечити кожного року. Але водночас це люди, які хочуть зустрічатися, підтримувати цю культуру, залучати молодших, про що також свідчить різний вік відвідувачів.

Я сам, бувши дитиною, ходив сюди із батьками й маленьким бігав під сценою. Тепер я бачу, що це повторюється. Бачу, що серед організаторів зараз є нові люди, яким ще кілька років тому було 18-19, котрі теж бігали під цією сценою. Круто, коли цей факел передають далі, і видно, що люди з цим себе ідентифікують та пам'ятають це. Тому для мене важливо, щоб фестиваль відбувався щорічно. І вважаю, що це прекрасна традиція, адже цьогоріч вже 48-й рік його проведення, а через два роки буде ювілейний 50-й фестиваль.

– Ви згадували, що даєте можливість молодшому поколінню впливати на організацію фестивалю. Тобто вони також мають реальний вплив на те, що відбуватиметься на Ярмарку, підкидають свої ідеї?

– Саме так. Це відбувається вже багато років. Я сам починав як той, хто допомагав носити стільці та подібні речі, а зараз – у групі людей, які приймають якісь рішення. І це завжди так було. Щороку передається цей факел. Дехто через роботу чи інші обов'язки, зміну місця проживання вже не може допомагати в організації. Приходять нові, й це так працює. Однак цьогоріч нас рекордна кількість – понад 50 людей у різних сферах. І це справжня річна праця. У нас є чіткий поділ на ролі, групи, хто керує якою командою, хто відповідає за які сфери. Починаючи від того, хто публікує пости в соціальних мережах, і закінчуючи тим, хто підписує угоди й веде облік рахунків. І цієї роботи дуже багато. Щоб усе це мало сенс і було не надто важким для однієї людини, існує колективна відповідальність та групова солідарність, що ми всі хочемо, щоб фестиваль відбувався в найкращому вигляді. І тому такий процес не втомлює, і можна робити це щороку не вигораючи.

– То які приклади ідей від молодших організаторів?

– Найкращий приклад – це концепція поділу на зони. Питання насправді виникло знизу і почало набирати обертів. Ми почали думати, як це зробити, щоб все мало сенс, виконувало свою задачу, але при цьому не створювало плутанини й не заважало одне одному.

У кінцевому підсумку зони з'явилися, і це одна з таких логістичних змін цьогорічного Ярмарку. Вперше ми маємо їх в такому вигляді, і я думаю, що це рішення себе виправдало. Ідеї можуть бути як великими, так і маленькими. Це може бути питання розташування стільців або переналаштування простору в клубі під час фестивалю. Але навіть такі дрібні зміни, часто не дуже помітні, мають значення для організаторів і реально дають результати.

– Зрозуміло. І все це ви робите безплатно, так?

– На 100% всі організатори займаються цим як волонтери. Зрозуміло, яка ситуація, важкі часи й високі ціни на все, і витрати, котрі ми несемо на цьому фестивалі. Тому це не праця для заробітку, а та, яка приносить велике задоволення.

– Тобто задоволення і такі вищі ідеї мотивують вас, щоб продовжувати це робити, продовжувати традицію?

– Саме так. І ще якесь відчуття обов'язку, певний локальний патріотизм, коли ми можемо сказати, що наша ґданська Домівка – молодь із ґданської Домівки – організовує Ярмарок вже майже 50 років.

12-13.

eprasa.pl 9d910af155

Продовження з 11 сторінки

І як наступне покоління людей, котрі працюють тут і підтримують цю спільноту, ми все ж відчуваємо певний обов'язок. Не тільки для того, щоб Ярмарок відбувався, але й щоб він був якомога кращим, якомога фантастичнішим. Я вважаю, що таку мотивацію мають усі організатори. Кожен має свої мотиви, свої цілі, однак у кінцевому підсумку, думаю, що ця ідея є спільною для нас усіх, і елемент, який нас об'єднує, тут досить очевидний.

– Розумію. Тобто у вас уже є якісь ідеї для ювілейного Ярмарку? Знаю, що це ще через два роки, але, можливо, ви вже можете дещо розповісти?

– Так, ідеї є. Не хочу розкривати подробиць, якими саме вони будуть, бо це має бути сюрпризом і не все ще підтверджено. Але ідеї, безумовно, є, і вони вже визрівають у головах різних людей.

Гурт «Kalush Orchestra»

І саме це є прикладом того, як молодші можуть знайти своє місце в організаційному колективі. На загальних зборах, які ми проводимо, кожен може висловлювати свої ідеї, поділитися різними зауваженнями та думками. Ці ідеї стосуються також атракцій і подій Ярмарку. Як під час цьогорічної 48-ї едиції, так і наступної 49-ї. Ми можемо випробувати різні концепції, подивитися, що є цікавим і працює, а що не таке вдале. Що подобається людям, а що не дуже. Саме для того, щоб на ювілейному 50-му фестивалі використати ці знання та усе органічно поєднати.

І кожен Ярмарок має свою тему. Цьогорічною є крила, що символізують поточну ситуацію в Україні й відсилають до вірша Ліни Костенко з такою ж назвою. Цей посил стосується свободи та надії – цінностей та емоцій, які зараз нам близькі та необхідні. Є різні ідеї для теми наступного чи навіть ще одного, ювілейного 50-го Ярмарку, але я не можу їх зараз розголошувати. Щоб дізнатися – запрошую через два роки побачити на власні очі.

Гурт «Krambabula»

Гурт «Ефір»

– Ви згадували раніше, що ці крила клеїли в Домівці перед самим заходом.

– Так, протягом кількох вечорів багато людей збиралося клеїти ці крила. Це є свідченням залученості цих осіб, їхнього бажання присвятити свій вільний час такій кропіткій роботі, щоб прикрасити наш захід. І як я вже згадував, це все – волонтерство, ніхто не зобов'язаний цього робити. Фестиваль все одно відбувся б, навіть якби цього не було, але саме ці елементи роблять Ярмарок тим, чим він є – чимось більше, ніж просто серія концертів, яких багато.

Цього тижня було два чи три концерти українських гуртів у Ґданську в різних закладах. І чим же відрізняється цей Ярмарок? Саме тим, що це не просто ще один концерт ще одного гурту, котрий приїхав пограти, а це справжній фестиваль, що об'єднує людей, які прагнуть чогось більшого, хочуть підтримувати цю культуру, зберігати її, продовжувати. І такі елементи, як зроблені власноруч крила, які потім можна побачити підвішеними під стелею, на мою думку, найбільш виразне свідчення цього.

– А якщо говорити про українців, які оселилися в Польщі в останні роки, чи бачите ви, як організатори, їхню присутність на Ярмарку? Чи є у вас стратегія залучення цих людей?

– Ми абсолютно відкриті, й кожен – запрошений, незалежно від його історії. Такі люди теж з'являються, навіть в організаційному колективі: емігранти, люди з досвідом війни. І не лише в організаційному колективі, а й серед звичайних волонтерів та, звісно, серед відвідувачів фестивалю.

Зараз їх, звичайно, меншість, що, мабуть, є природним, зокрема через фінансові питання, але також через відносно низький рівень обізнаності про існування Ярмарку. Ми намагаємось досягнути нової групи людей різними шляхами, різними каналами комунікації. Але врешті-решт кожен самостійно вирішує, чи хоче він взяти участь, чи ні.

eprasa.pl 9d910af155

– Тобто загалом ви не стоїте на місці, розвиваєтесь, тестуєте різні нові ідеї. Як ви бачите довгострокову стратегію цього проєкту, якщо дивитись на кілька десятиліть вперед?

– Я б дуже хотів дожити, що взагалі не виключено і навіть є ймовірним, щоб взяти участь – уже скоріше як спостерігач – у столітньому ювілеї JarmaRock FEST. І я маю велику надію, що це станеться, і що ще наступні 50 років традиції будуть збережені.

Але це, звісно, жарт наполовину, тому що ідеться про важку роботу всієї спільноти, яка необхідна для відтворення цих ідеалів. Але я думаю, що довгострокова перспектива того, щоб Ярмарок відбувався з року в рік протягом наступних десятиліть, на 100% залежить від того, як діє громада української меншини в Ґданську. Не приховую, що з боку це справді функціонує чудово. Є люди залучені, які ведуть цю діяльність, починаючи від пані Єлизавети Кремінської, яка є головою Поморського відділу Об'єднання українців у Польщі, і до людей, які долучаються до різних ініціатив.

Гурт «Kryvoda»

Наприклад, у нас є Домівка Кафе, завжди навколо церкви відбуваються якісь події, спрямовані як до емігрантів, так і «старшої» меншини. Є також усі ці студентські ініціативи: «отрясини» (жартівлива посвята в студенти – ред.), маланки – багато різних заходів, які проводять у Домівці, направлених на молодь та студентів. Цього дуже багато, постійно щось відбувається, тому є можливість бути частиною цієї спільноти й реально з нею себе ідентифікувати.

Завдяки цьому все рухається, і саме тому ці молоді люди залишаються тут. Ті, хто приїжджає сюди на навчання, часто каже, що одним з критеріїв вибору навчатися в Ґданську, а не, скажімо, у Познані, було те, що тут є така спільнота. Спільнота, котра є однією з найбільших і найдієвіших у Польщі, якщо йдеться про функціонування Домівки та організацію подій для нашої громади. Тому я думаю, що це є ключем для збереження цієї безперервності, щоб фестиваль продовжувався і Ярмарок міг відбуватися надалі. Потрібні люди, які віритимуть у цю ідею, які також будуть готові її реалізувати.

– Тобто вам потрібно більше людей для спільного творення цієї громади. Це заклик до потенційних нових учасників, що ви приймаєте їх з відкритими обіймами?

Наймолодші учасники Ярмарку

– Саме так, головне – це бажання. Насправді немає ніяких критеріїв. Якщо хтось має класні ідеї та бажання, то це завжди дуже вітається. Навіть якщо ідей немає. У нас є люди, які дуже активно працюють цілий рік, займаються всім і дуже інтенсивно. Але є й такі, котрі приходять час від часу і просто допомагають, роблять, що потрібно, коли потрібно. Такі люди також необхідні, й ніхто не є гіршим чи кращим, бо кожен має свої обов'язки, роботу, навчання чи ще щось.

І чим більше людей, тим краще – це стандартно. Якщо буде більше людей, які хочуть діяти, організовувати більше класних речей, то Ярмарок стане ще кращим і зможе залучати ще більшу аудиторію.

– Чи маєте що ще додати на завершення?

– Мені здається, що в кінцевому підсумку найважливіше – це пам'ятати, для чого Ярмарок існує і з якою метою він був заснований 48 років тому, які його корені. Це не просто один з багатьох концертів, котрі проводять навколо. Це щось більше. JarmaRock FEST – це насамперед люди: як ті, хто його організовують, так і ті, хто його відвідують і беруть участь. Від теперішніх 70-річних, котрі засновували цей фестиваль, до маленьких дітей, що бігають на майстер-класах у «кід-зоні». Я вважаю, що це найкрасивіше в усьому цьому, тому і думаю, що варто підтримувати та продовжувати таку традицію. ●

eprasa.pl 9d910af155

Олександр ЛЮБЧИЧ
Фото з Вікіпедії

«Некоронований король України» Михайло Грушевський

На початку весни, а саме 7 березня 1924 року, з-за кордону в Україну повернувся Михайло Грушевський – один із організаторів спроби створення незалежної держави, видатний історик і практик науки. Він відмовився засудити свою попередню політичну діяльність і вже не брав участі в суспільному житті. Але без України жити не міг, як не міг не займатися і наукою. Це як людина. А як патріот рідної землі він наочно відчув і побачив: щось «не так» і «не те» твориться в Україні. Повернення коштувало йому дорого: розплатився за нього власним життям.

Дитинство, юність і перші кроки на обраному шляху

Михайло Грушевський

Серед людей є такі, що народжуються і вже знають, ким вони будуть. До них відноситься і Михайло Грушевський, який з'явився на світ 17 (29) листопада 1866 року в родині вчителя гімназії в Холмі. Перші роки його життя пройшли в цьому місті, а потім батько – Сергій Федорович за станом здоров'я мусив переїхати, тож в 1870-1878 роках сім'я Грушевських мешкала в Ставрополі, в 1878-1880-х – у Владикавказі. Початкову освіту Міхась здобув вдома, але, як згадував вже дорослим у своїх «Споминах», «ріс самітною дитиною, дуже нудно, не маючи ніяких товаришів і повірників». Із 14 років потрібно було продовжувати освіту в гімназії. Для хлопчика це було серйозне випробування: він мав «вийти з-під захисту рідної сім'ї й попасти в юрбу школярів». Врешті змушений був скоритися своїй долі і поїхати до чужого для нього Тифліса. Для кращого засвоєння програми батько віддав його до 3-го (замість 4-го) класу, але освіта в гімназії «була сконструйована так, щоб давати якнайменше потрібного в життю». Це був навчальний заклад закритого типу, хлопчики спілкувалися тільки між собою, а коли їх виводили у місто, то вони йшли шеренгою, парами, мов арештанти. Міхась був тихим, сором'язливим хлопчиком, але, оскільки вирішив не впасти в очах своїх однокласників, то вчився «на відмінно» і скоро став одним із найвизначніших учнів гімназії. Хоча, як згадував пізніше, там «години історії були порожнім місцем», бо «проклята казенщина» заїдала. Однак він читав позакласну літературу, економив на обідах, щоб купити книжки, колекціонував монети, шукав потіхи в мистецтві, займався грою на скрипці, ліпленням із глини, малюванням тощо. Мріяв навіть стати письменником. Саме в Тифлісі він сформувався як особистість, хоча серцем був із рідною Україною. Знайомився з історичними працями М. Костомарова, П. Куліша, В. Антоновича, А. Скальковського, читав твори художньої літератури.

В 1886 році Михайло Грушевський приїхав до Києва і розпочав навчання в Університеті святого Володимира. Тут особисто познайомився із багатьма істориками – авторами праць, які читав на сторінках «Київської старини». Науковою роботою займався під керівництвом професора Володимира Антоновича і написав свої перші дослідження – нарис про українські замки XVI століття і книгу з історії Київської землі від смерті Ярослава Мудрого до кінця XIV століття. Останню нагородили золотою медаллю, що дало йому можливість отримати професорську стипендію і вступити на магістерські студії. Їх він завершив написанням дисертації з історії Барського староства (1894 р.).

В тому ж 1894 році за рекомендацією Антоновича Грушевський отримав посаду професора на першій відкритій кафедрі української історії при Львівському університеті, яка називалася тоді «кафедра всесвітньої історії з окремим оглядом історії Східної Європи». Розпочалася його наукова кар'єра.

Особисте життя і наукова діяльність у Львові й Києві

Ще у перші роки викладання у Львові Грушевський познайомився з Марією-Іванною Вояковською, донькою священника, яка працювала вчителькою у міській школі імені Королеви Ядвіґи. 23 травня 1896 року вони обвінчались. А 21 червня 1900 року народилась їхня донька Катерина. З цього часу всі листи, які відправлялись від родини Грушевських, підписувались монограмою «ММК», або Михайло, Марія, Катерина.

До приїзду у Львів Михайло Грушевський вже був членом Наукового товариства імені Шевченка, а в 1897 році став головою цього товариства. Також він очолював історико-філософську секцію та археографічну комісію, редагував «Записки НТШ», організував вихід ряду наукових серій. Завдяки його завзятості та організаторським здібностям вдалося видати більше 100 томів «Записок». Грушевський познайомився з Іваном Франком, і внаслідок їхньої спільної діяльності з'явився інтерес й у світової громадськості до україністики. В цей же період вчений розпочав працювати над фундаментальною працею – «Історія України-Русі». В 1897-1989 роках написав 1-й том, котрий відразу ж був надрукований у Львові. Незабаром видав ще два томи, які були позитивно сприйняті у Галичині, але вороже – у Росії, де були відразу ж заборонені.

Михайло Грушевський в той час не хотів пов'язувати себе із політикою і займався тільки наукою. В 1899 році разом із Іваном Франком увійшов до Української національно-демократичної партії, проте незабаром вийшов із неї. Більше став приділяти уваги «НТШ», заснував разом із Франком і почав видавати «Літературно-науковий вісник»

eprasa.pl 9d910af155

(1898-1907 рр.), був одним із організаторів Української видавничої спілки (1899 р.).

В 1903 році Грушевський отримав запрошення від Вільної російської школи у Парижі для читання курсу лекцій з історії України. На основі лекцій підготував «Очерк истории украинского народа». В цей же час була написана і його стаття «Звичайна схема „русскої" історії й справа раціонального укладу східного слов'янства», яка суперечила концепції загальноросійської народності. Причому ця стаття, вперше після офіційної заборони в 1863 році, була надрукована на українській мові. Це вдалося зробити, бо збірник «Статьи по славяноведению» за 1904 рік, який виходив у Санкт-Петербурзі, друкував праці на іноземних мовах. Тож, напевно, цензура прогледіла.

Революційні події 1905-1907 років призвели до послаблення царизму, деякої демократизації суспільства і дали можливість Грушевському переїхати у Київ. Він став одним із організаторів та редакторів газети «Рада» (1906 р.) і часопису «Україна» (1907-1914 рр.). Грушевський став включатися у громадську діяльність: у вересні 1907 року за його участі було створене нелегальне позапартійне громадське об'єднання «Товариство українських поступовців», яке було єдиною організацією ліберального напряму в Україні. Вчений увійшов до його керівництва і став прихильником ідей конституційного парламентаризму та створення автономної української держави. На початку І Світової війни перебував із родиною у своєму маєтку, в селі Криворівня в Карпатах. Через воєнні дії в Європі змушений був повертатися через Угорщину, Австрію та Румунію, що була тоді ще нейтральною.

Арешт і повернення в Україну. На чолі демократичної держави

До Києва історик прибув 22 листопада 1914 року, а 28 листопада його заарештували жандарми. Грушевського звинувачували в австрофільстві, шпигунстві та причетності до створення Легіону Українських січових стрільців. До 18 лютого 1915 року його утримували у Лук'янівській в'язниці і постійно допитували, а потім відправили (власним коштом) на заслання до Симбірська. Однак завдяки клопотанню Петроградської академії наук йому дозволили переїхати до Казані, займатися там науковою роботою, але заборонили викладати. В це місто Грушевський приїхав зі своєю родиною 2 вересня 1915 року. У вересні 1916 року переїхав до Москви, де включився в активну громадсько-політичну діяльність і прагнув об'єднати опозиційні українські сили. Продовжував займатися науковою роботою, працював в архіві над матеріалами до 8-го тому «Історії України-Русі». Але Лютнева революція 1917 року дала йому довгоочікуване звільнення.

В березні 1917 року в Києві почалося формування Української Центральної Ради, Михайло Грушевський був заочно обраний головою УЦР. «Всі ми вважали його тоді за некоронованого короля України, – згадував відомий громадський діяч і меценат Євген Чикаленко, – який, як приїде, то дасть всьому порядок і лад». Йому надіслали декілька телеграм, щоб негайно їхав у Київ. Найбільш авторитетний українець приїхав, хоча по дорозі ледве не загинув: у тому вагоні, де перебував, розпочалась пожежа. Всі речі й документи Грушевського згоріли, а сам він добирався додому із вокзалу пішки і в домашніх капцях. Почував себе погано, але одразу з'явився у Центральній Раді. На перших порах своєї діяльності відносився до поміркованих політиків: був прихильником автономної України у складі демократичної, оновленої Росії. Але після більшовицького перевороту і особливо обстрілу більшовиками частини міста, де знаходився його власний будинок і загинула мати (лютий 1918-го), Грушевський змінив ставлення. «Україна поховала своє минуле в цьому вогні», – зауважив він.

У січні 1918-го був прийнятий IV Універсал, який проголосив незалежність Української Народної Республіки, а в квітні – і Конституція нової держави. Однак скористатись плодами своєї діяльності і продовжити практику державного будівництва найвидатніший історик України вже не зміг. В Києві відбувся державний переворот і до влади прийшов гетьман Павло Скоропадський. Грушевський змушений був перейти на нелегальне становище, а потім і взагалі залишив батьківщину.

Перебування в еміграції. Повернення в Україну: останні тяжкі роки

Спочатку Михайло Грушевський перебував на заході України (в Кам'янці-Подільському та Станіславові), а з березня 1919 року – в Чехословаччині. Слідкував за усім, що відбувалось на батьківщині, засудив Варшавський договір 1920 року, завдяки якому була втрачена частина українських земель. А в 1923 році вирішив повернутися в Україну і не тільки тому, що сумував за нею, а тому, що хотів завершити свою фундаментальну працю «Історія України-Русі». Довго вів переговори із керівництвом радянської України, однак відмовився засудити свою попередню діяльність (на що розраховували більшовики). Після повернення в березні 1924 року вже не брав участі в суспільно-політичному житті.

Останні десять років були найважчими для Михайла Грушевського. Хоча він і був обраний членом Всеукраїнської академії наук (у грудні 1923-го), а потім і дійсним членом Академії наук СРСР (в січні 1929-го), очолював ряд наукових комісій та редагував історичні видання, але становище його в так званій «пролетарській державі» погіршувалося з кожним роком. А після 1929 року, коли розпочався наступ сталінського режиму на демократію і науку, масштаби його діяльності стали обмежувати. Історик Віктор Заруба у своєму дослідженні «Розгром і знищення київської школи істориків Михайла Грушевського» показав, як рік за роком ліквідовувались наукові видання і установи, припиняли свою діяльність кафедри і вчені, а останніх звинувачували в чомусь і заарештовували. З 1931 року «історична школа Грушевського пережила тяжку пошесть, страшенну епідемію дискусій, під час яких на неї (власне ж на живих людей!) було вилито стільки бруду, стільки нечистот, що ця продукція партійних піскомішалок не ввійде і в добрих 10 томів, якщо завдатись метою видати їхню потерть».

Під час знаходження у Москві (в березні 1931-го) був заарештований сам Грушевський. Його відправили у Харків як звинуваченого у керівництві «Українським національним центром». Там допитували, навіть «ставили до стіни і стріляли холостими набоями». Вчений витримав і не взяв на себе відповідальність за «щось». Його знову депортували до Москви, звідки в Україну він вже не повернувся. Напівсліпий працював над основною працею свого життя – дописував черговий том «Історії України-Русі». Працю не закінчив. А 25 листопада 1934 року, під час свого перебування на лікуванні у Кисловодську, після нескладної операції помер від зараження крові. Звідти Грушевського перевезли до Києва, де і поховали на Байковому цвинтарі. ●

eprasa.pl 9d910af155

Орест ЛОПАТА
Фото з архіву ансамблю

Все-світ під Кичерою

Розмова з Юрієм Старинським, директором ансамблю «Кичера»

Юрій Старинський. Фото Павла Лози

– «Кичера» діє 33 роки, якщо брати до уваги цей рік. Однак першу групу я заклав у 1989-му, і тоді треба рахувати 35 років. Та перша група не була самостійною, вона діяла при ансамблі «Лемковина». Спочатку це був танцювальний колектив, потім перетворився на західну групу «Лемковини». На основі цієї групи у 1991 році й утворено «Кичеру». Від початку існування ансамблю маємо приблизно 100 його постійних учасників.

На сьогодні «Кичера» працює дуже активно, у нас зараз багато концертів. Ми маємо кілька груп: молодіжна, група, учасниками якої є підлітки, і наймолодша група дітей.

Майже постійно, з невеликою перервою, від 2002 року працює дитячий колектив «Кичерка», що нараховує 60 виконавців. Це можна вважати великим успіхом, якщо зважати на умови, що існують у Польщі й нашій діаспорі. наприклад, ми не маємо державної допомоги, яку отримують, скажімо, школи.

Вважаю, що саме «Кичера» є головною рушійною силою лемківського середовища Лігниччини. Сьогодні – це не лише ансамбль, але низка інших проєктів, які ми проводимо, наприклад, фестиваль «Світ під Кичерою».

Також треба врахувати багато фестивалів у Польщі й світі, де ми беремо участь. Минулого року на Конгресі міжнародної організації FIDAF, що проходив у Кореї, наш фестиваль «Світ під Кичерою» було оголошено найкращим у світі. Таке визнання у світовому масштабі спонукує нас до ще інтенсивнішої праці.

Можемо сміливо поставити лемківську культуру на рівні світових. Міжнародна спільнота вважає нас відповідальним та серйозним партнером для співпраці. Завдяки цьому ми спроможні у світовому контексті втілювати низку культурних і видавничих проєктів, майстер-класів.

eprasa.pl 9d910af155

Літо з «Кичерою»

– Треба згадати про те, що у 2023 році дитяча група «Кичерка», а також «Кичера» провели понад 50 концертів як у Польщі, так і за кордоном. «Кичера» брала участь у фестивалях у Гваделупі (Карибські острови), у Португалії та Литві, котрий проводила польська меншина. Бачимо, що польський ансамбль у Литві до своєї програми додав лемківські танці. Нам треба ще багато вчитись, користуватись досвідом поляків з Литви.

По дорозі до Португалії наш колектив відвідав регіон басків. Це свідчить, що ми хочемо встановити зв'язок із національними меншинами Європи. Так отримуємо нагоду для обміну досвідом з цими спільнотами. А «Кичерка» минулого року була на фестивалі в Чеській Республіці.

Цьогоріч на нашому рахунку вже 30 концертів. Ми поїхали гастролювати до Італії, неподалік Неаполя, де поблизу є військове кладовище під Монте-Кассіно. Також відвідали Неаполь, Рим, зайшли на гору Везувій, звідти дивилися на Неаполітанську затоку.

Поза увагою не лишаємо традиційних лемківських заходів у Польщі, як ватри у Ждині та Михалові. Даємо концерти на території всієї Польщі, наприклад, були на міжнародних фестивалях у Любліні, Ґожові-Великопольському, Білгораї або Пижицях.

Невдовзі беремо участь у культурному заході «Kto siedzi na miedzi(-y)?». Тут бачимо парафраз народного прислів'я з польським словом «miedź», тобто «мідь». Це мій авторський проєкт, який має показати глядачам культурну спадщину національних меншин регіону Нижньої Сілезії, які були переселені сюди у 40-х роках.

Співпраця «Кичери» з IV ліцеєм

Таке співробітництво існує від самого початку створення нашого ансамблю. Нам важлива відповідь на питання, як до цього ставиться керівництво школи, громадські активісти Лігниці.

Треба сказати, що цього року ансамблі ліцею брали активну участь у 27-му Міжнародному фестивалі «Світ під Кичерою». Запрошую їх і до участі у вищезгаданому фестивалі «Kto siedzi na miedzi(-y)?».

Єдиною вимогою до учасників фестивалю є художній рівень колективу. Наприклад, фестиваль «Світ під Кичерою» має сертифікати якості від міжнародних установ, і не може рівень колективу бути нижчим, ніж визначений, а він високий. Від цього принципу не можемо відступати. Знаємо, що художній рівень наших ансамблів буває різний. Ми до участі запрошуємо колективи з Канади, Мексики, Сенеґалу, Таїланду. Тому насамперед беремо до уваги художній рівень ансамблів.

Ми про цей принцип розмовляли з ліцеєм.

Плани

Цей рік буде для нас, особливо для мене, складним викликом. Починаю відчувати втому від навали обов'язків, що стосуються організаційних справ, пов'язаних із діяльністю «Кичери». Я цій справі присвятив 33, а якщо рахувати найпершу групу, то всі 35 років.

Робота з колективом – це не заняття два рази на тиждень, доводиться працювати 12-14 годин на добу. Серед наших спонсорів немає жодних державних установ, як, наприклад, у шкіл, що отримують державні субсидії.

Той, хто думає, що звичайний день у «Кичері» – це самі розваги, зокрема поїздки за кордон, сильно помиляється. Роботу колективу на щодень можна вважати копіткою та важкою. Треба оформити десятки подань, щоб здобути кошти на поточну діяльність, костюми. Це, можна сказати, сотні кілограмів паперу, море роботи. Потім приходить час звітувати перед спонсорами. Також я несу велику відповідальність за проведення репетицій, безпеку, здоров'я членів колективу, транспорт, костюми.

Усе відбувається коштом мого приватного життя. Як це все погодити? Досить складне питання.

Розмову проведено лемківською говіркою, а текст подано літературною мовою.

eprasa.pl 9d910af155

Відійшов у вічність Микола Лесюк (1940-2024)

12 листопада цього року відійшов на вічний спочинок Микола Петрович Лесюк, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янських мов Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Микола Лесюк народився в сім'ї шахтаря в селі Ковалівка Коломийського району Івано-Франківської області. Працював у шахтах Донбасу та на Далекій Півночі.

У 1966 році закінчив факультет «Українська мова, література і співи» в Івано-Франківському педагогічному інституті імені Василя Стефаника. У цьому ж виші, який згодом став Прикарпатським національним університетом, він розпочав свою наукову кар'єру в 1967 році. Пройшов усі щаблі академічного зростання – від асистента до професора. Виконував багато відповідальних завдань. Спочатку був заступником декана (1975-1983), а згодом деканом філологічного факультету та директором Інституту філології (1989-2006). Одночасно очолював кафедру української мови (1983-1992). Від 1996-го, протягом останніх 27 років, працював завідувачем кафедри слов'янських мов.

Автор багатьох фундаментальних монографій, зокрема «Доля моєї мови», «Становлення і розвиток української літературної мови в Галичині», «Мовна стихія Ковалівки», а також понад 300 наукових статей.

Активно працював у громадській сфері. Був депутатом обласної ради першого та третього демократичного скликання. Обидва рази Микола Лесюк очолював постійну комісію з питань освіти, науки та культури. Він брав помітну участь у боротьбі за відродження незалежної України. Виступав на радіо, телебаченні, пресі. Музично обдарований, співав у чоловічій хоровій капелі «Червона калина». Дуже вправно використовуючи можливості інтернету, вів багату та цікаву сторінку у фейсбуці.

За вагомий внесок у справу українського відродження був нагороджений медаллю «Будівничий України», отримав численні грамоти українського Міністерства освіти й науки.

Микола Лесюк усе своє життя присвятив служінню людям, роботі для університету та розвитку свого рідного краю. Його відданість, щирість і емпатія завжди викликали повагу та захоплення серед тих, хто мав щастя його зустріти. Він був прикладом життєвої гідності, працелюбності та тепла, яке випромінював, і тому залишиться в пам'яті та серцях усіх, хто його знав.

Автор цього тексту мав нагоду й щастя вперше зустріти Миколу Лесюка у 90-х роках XX століття на науковій конференції в Івано-Франківську, а потім протягом чотирьох років співпрацював із ним над підготовкою до друку об'ємної монографії під назвою «Педагогічний ліцей №2 у Бартошицях, українські класи» (Бартошиці, Ольштин, Нью-Йорк, Івано-Франківськ: Видавництво «Tyrsa», 2018. – 820 с.). Професор взяв на себе завдання перекласти книгу українською мовою. Завдяки цьому він живе в пам'яті всіх авторів, котрі працювали над матеріалами, та осіб, згаданих у публікації. Пам'ятаю, як, редагуючи текст, Микола Лесюк казав: «Стефане, я відчуваю себе так, ніби теж навчався у вашому ліцеї».

Він працював із пристрастю. Радів спогадам випускників, які розповідали про роботу з дітьми щодо вивчення рідної мови та поширення української культури. Завдяки цьому перекладу наша праця, що відображає важливий епізод української освіти у повоєнній Польщі, дійшла до українців у всьому світі.

Працьовите та творче земне життя Миколи Лесюка добігло кінця, однак він і надалі житиме в думках і серцях тих, кого зустрів його на своєму шляху. Нехай спочиває з миром.

Стефан Лашин

«Блаженні вигнані за правду, бо їх є Царство Небесне…»
(з чину похорону)

13 листопада 2024 р. відійшла до Вічності

бл.п. Стефанія Патра з д. Шиманська

Народилася Покійна в с. Тростянець, з якого була виселена 12-річною дівчиною в рамках акції «Вісла» 1947 р.

В Її грудях горіла душа щирої, вірної і свідомої патріотки. Постійна читачка газети «Наше слово». Від початку існування організації УСКТ/ОУП була її членкинею. Активно включалась у діяльність суспільного і церковного життя громади. Останнім часом бракувало нам Її сильного, чистого і дзвінкого альту в церковному хорі і на різних заходах. Своїм співом покійна Стефанія лікувала цю незагоєну рану брутального виселення, яку в серці все життя носила. Разом із нею відійшов кавальчик історії того покоління, яке творило, тут на поселенні, підвалини зорганізованого українського життя. Вічна Їй пам'ять і Царство Небесне!

Молитовно єднаємось у скорботі і висловлюємо щире співчуття Синам –
Богданові (нашому голові гуртка ОУП) та Іванові з родинами, а також Сестрам і рідним.

Управа і члени гуртка ОУП в Тшеб'ятові
та о. Михайло Плець і парафіяльна спільнота

eprasa.pl 9d910af155

УВАГА!

Повідомляємо, що з нового року вартість газети «Наше слово» змінюється. Збільшення витрат на друк, щорічне збільшення витрат на висилку, підвищення мінімальної заробітної плати, інфляція змушує видавця підвищити ціну газети у 2025 році. Від нового року це буде 7 злотих за один примірник. Нагадаємо, останнє підвищення відбулося у 2021 році.

Передплата «Нашого слова» на 2025 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**145,00** зл	**290,00** зл	**580,00** зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**155,00** зл	**310,00** зл	**620,00** зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
550,00 зл	**1100,00** зл
130,00 євро	**260,00** євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
200,00 дол КАНАД.	**400,00** дол КАНАД.

США

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
140,00 дол США	**280,00** дол США

ДО УВАГИ БАТЬКІВ!

Надсилайте нам фотографії ваших дітей, які народилися в 2024 році. Для того, щоб вони з'явилися у святковому номері нашої газети, чекаємо на знімки до 26 грудня на електронну адресу редакції: **redakcja@nasze-slowo.pl.**
Просимо зазначати ім'я, прізвище, вагу, зріст, а також місцевість – бажано українською мовою. Чекайте відповіді на свій лист. Якщо відповіді немає, значить, редакція не отримала фото. В такому разі просимо надіслати мейл ще раз або телефонувати нам: +48 (22) 677-88-10.

Редакція «Наше слово»

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogłoszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2000 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 9d910af155

Małanka 2025

Запрошуємо на благодійну Маланку 2025 у Кошаліні

11.01.2025 • 20:00 • СУБОТА

KLUB PODCHORĄŻEGO CSSP

(ul. Wojska Polskiego 66, Koszalin)

До танцю гратиме ансамбль
ГОПАК
з Ольштина

В ціні квитка м.ін.:
- харчування (теплі і холодні страви)
- теплі і холодні напої
- шампанське
- тісто, кава, чай

Контакт: 94/ 342 64 70 (домівка ОУП)
тел. моб. 884 994 009, 609 856 353

Кількість місць – обмежена!

Запрошує Об'єднання українців у Польщі
Управа Гуртка та Відділу в Кошаліні

SOLIDARNI Z UKRAINĄ

eprasa.pl 9d910af155